KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Vesa Peltola

Lausunto
29.4.2022
D.nro: 210/03.01.00/2022

Suuri valiokunta

Lausuntopyyntö: U 26/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu)

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) 15.12.2021 julkistetun luonnoksen johdosta laaditusta U-kirjeestä.

Yleisiä huomioita 55-valmiuspaketista

Kuntaliitto kannattaa kunnianhimoista ja kustannustehokasta energia- ja ilmastotyötä, jolla tuetaan myös Suomen vuoteen 2035 ja EU:n vuoteen 2050 asettamia ilmastoneutraaliustavoitteita. Päätavoitteeksi pitää asettaa kasvihuonekaasujen vähentäminen, mutta erillisiä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian sitovia vaatimuksia ei pidä asettaa.

Energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistettäessä on huolehdittava kestävyyden lisäksi energian kohtuuhintaisuudesta ja toimitusvarmuudesta tavalla, joka on myös sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on havahduttanut koko Euroopan kiinnittämään Vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) ”Puhdasta, kohtuuhintaista ja toimitusvarmaa energiaa” -tavoitteen jokaiseen elementtiin tarvittavaa huomiota.

Kuntaliitto muistuttaa, että yksityiskohtaisella EU-tasoisella sääntelyllä on mahdotonta ottaa huomioon jäsenmaiden välisiä ja niiden sisäisiä olosuhde-eroja. Lainsäätäjän tehtävänä on asettaa päästövähennystavoitteet, luoda päästöille markkinamekanismi ja hyvät edellytykset investoinneille – ei päättää teknologisista ratkaisuista alati muuttuvassa tilanteessa.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Vesa Peltola

Lausunto
29.4.2022
D.nro: 210/03.01.00/2022

Kuntaliiton mielestä EU:n pitäisi keskittyä energia- ja ilmastotyössä tavoitteiden asettamiseen ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen. Lisäksi EU:n rooliin sopii valvoa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tiukka sääntely sopii huonosti jäsenmaille, joiden olosuhteet usein poikkeavat huomattavasti toisistaan. Sen vuoksi 55-valmiuspaketin toteuttamiskeinot pitää jättää jäsenmaiden päätettäväksi, jotta päästöjen vähentämiskeinoja voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti teknologianeutraalilla ja kansalliset, alueelliset ja paikalliset vahvuudet huomioon ottavalla tavalla.

Kuntien olosuhteet ja resurssit vaihtelevat

Kuntien ja kuntayhtymien rakennuksista noin 60 % sijaitsee tyhjenevissä kunnissa ja noin kolmasosa alueilla, joissa väestötiheys on alle 10 asukasta neliökilometrillä. Kerrosalasta noin neljäsosa sijaitsee väestöä menettävissä, harvaan asutuissa kunnissa. Etenkin muuttotappiokunnissa kaikkia rakennusten peruskorjauksia on harkittava tarkoin sen mukaan, millaisia rakennuksia kunnan palveluverkkoon arvioidaan tarvittavan tulevaisuudessa.

Vastaavasti muuttoliike lisää palvelurakennusten ja investointien tarvetta muuttovoittokunnissa. Maakuntauudistuksen myötä taseen merkitys kuntien taloudessa kasvaa, koska suurin osa kuntien, kuntayhtymien ja kuntien liikelaitosten kiinteistöistä jää edelleen kuntien omistukseen. Maakuntauudistus tuo monin paikoin epävarmuutta kuntien omistamien rakennusten tulevaisuuteen, mikä vaikeuttaa suunnitelmallista kiinteistönpitoa.

EU-tasoiset rakennuksia koskevat joustamattomat energiatehokkuusvaatimukset eivät sovellu Suomen tapaiseen harvaan asuttuun ja monilta osin murrosta elävään maahan. Erillisiä energiatehokkuusperuskorjauksia ei kuntien rakennuksissa ole järkevää tehdä, vaan energiatehokkuuden parantaminen kytketään käytännössä aina osaksi muuta, suunnitelman mukaista peruskorjausta.

Yleisiä huomioita U-kirjelmästä

Kuntaliiton mielestä valtioneuvoston kirjelmä (U 26/2022) eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (EPBD) tukee hyvin kestävää energia- ja ilmastotyötä kuntasektorilla. Erityisen tärkeää on torjua FF55-paketin pyrkimykset lisätä delegoitujen säädösten käyttöä, jottei energia- ja ilmastoasioissa jäsenvaltioille luontevimmin kuuluvaa valtaa siirtyisi yhä enemmän EU:n komissiolle. Delegoitujen säädösten ongelmia on U-kirjelmässä tuotu hyvin esiin ja niihin myös esitetty tarpeellisia muutoksia.

Eduskunnan lausunto (17.3.2022) EPBD-esityksen toissijaisuusperiaatteen vastaisuudesta on Kuntaliiton mielestä tärkeä viesti EU:n komission suuntaan kustannustehokkuuden huomioon ottamiseksi rakennusten energiatehokkuutta parannettaessa.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Vesa Peltola

Lausunto
29.4.2022
D.nro: 210/03.01.00/2022

Kestävän liikkuvuuden infrastruktuuri (Artikla 12)

Kuntaliiton mielestä ainoa merkittävä U-kirjeen muokkausesitys koskee sähköautojen tiukentuvia latausinfrastruktuurivelvoitteita.

Uusia ja laajasti korjattavia rakennuksia koskeva direktiiviesityksen osuus on hyväksyttävissä, mutta **olemassa olevien ei-asuinrakennusten (yli 20 autopaikkaa)** velvoitteen nostaminen nykyisestä 10 prosenttiin pysäköintipaikoista on ylimitoitettu. Sama koskee viranomaisten käytössä olevien rakennusten latauspistevalmiusvaatimusta ja polkupyöräpysäköintipaikkojen vaatimuksia.

Voimassa oleva direktiivin ([EU] 2018/844,) mukaan *”jäsenvaltiot säätävät viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2025 vaatimukset latauspisteiden vähimmäismäärän asentamisesta kaikkiin sellaisiin muihin kuin asuinrakennuksiin, joissa on yli 20 pysäköintipaikkaa*”. Käytännössä vaatimus merkitsee vähintään yhtä normaalitehoista tai suuritehoista latauspistettä yli 20 pysäköintipaikan ei-asuinrakennusten pysäköintipaikoille vuoden 2024 loppuun mennessä. Voimassa olevan direktiivi mahdollistaa Kuntaliiton mielestä latauspisteiden riittävän yleistymisen markkinaehtoisesti ottamalla huomioon erilaiset olosuhteet jäsenmaiden välillä ja niiden sisällä.

EPBD-esityksen tiukka vaatimus ei ota huomioon alueellisia ja paikallisia eroja ja tarpeita tilanteessa, jossa latauspisteiden määrä kasvaa markkinaehtoisesti jo nyt. Monissa kiinteistöissä kymmenien, jopa satojen latauspisteiden asennus edellyttäisi sähköjärjestelmän kapasiteetin nostoa. Usein tarvittaisiin myös lataustehon rajoittamista latauksessa olevien autojen määrän mukaan. Kuntien, kuntayhtymien ja kuntien liikelaitoksien ja tytäryhtiöiden rakennuksia on yhteensä noin 45 000. Yhteensä niillä on arviolta 0,5 miljoonaa pysäköintipaikkaa.

Ei-asuinrakennuksiin (yli 20 autopaikkaa) asennettavien normaalitehoisten latauspisteiden käyttö jäisi monissa kiinteistöissä lyhyiden pysäköintiaikojen ja mahdollisesti rajoitetun lataustehon takia vähäiseksi, joten muutoksella tavoiteltavat hyödyt olisivat pieniä. Jos kuitenkin käyttäjän tarve vaatisi tulevina vuosina asiakaspaikoille lisää normaalitehoisia latauspisteitä, niitä voidaan verrattain helposti asentaa tarpeen mukaan ja oikea-aikaisesti.

Ei-asuinrakennuksilla asioinnin aikana tapahtuvan latauksen tarvetta vähentää myös sähköautojen huomattava kehitys 2010-luvun aikana. Vanhoissa, 1990- ja 2000-luvun sähköautoissa toimintamatka oli vain 50–150 km. Jo yhden tunnin välilatauksella saavutettu 10–15 km lisätoimintamatka saattoi olla ratkaisevaa sähköauton päivittäiselle käytön onnistumiseksi. Pikalataus ei vanhoissa sähköautoissa ollut mahdollista.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO | Kommunförbundet

Vesa Peltola

Lausunto
29.4.2022
D.nro: 210/03.01.00/2022

Nykyisillä, toimintamatkaltaan 300–500 kilometrin sähköautoilla normaalitehoisista latauspisteistä 15–60 minuutin pysäköinnin aikana saatava lisätoimintamatka on marginaalinen. Jos vielä latausteho joudutaan rajoittamaan (esim. 3,7 kW:n sijasta 2 kW), 15–60 minuutin aikana saatava lisämatka olisi tyypillisesti vain 3–10 km. Suositus välilataukseen lyhyidenkin taukojen aikana on käytännössä 1990-luvulla silloisten sähköautojen ominaisuuksien pohjalta syntynyt, nykyään lähinnä historiallinen jäänne. Sähköisen liikenteen edistämiseksi voimavarat kannattaisi lähivuosina suunnata **kotilatauksen**, **työpaikkalatauksen** ja **julkisen pikalatauksen** kohentamiseen.

Ei-asuinrakennusten käyttötarkoituserot, paikalliset olosuhteet (asukas- ja autotiheys) ja kehittynyt sähköauto- ja latausteknikka puoltavat joustavia ja markkinaehtoisuuteen pohjautuvia latausinfrastruktuurivaatimuksia. Vaatimusten säilyttäminen voimassa olevan direktiivin tasolla mahdollistaisi ei-asuinrakennusten (yli 20 autopaikkaa) latausinfrasäädösten tarkastelun luontevasti uudelleen vuoden 2025 alussa, jolloin voimassa olevan direktiivin toimeenpanon määräaika on umpeutunut.

Kuntaliitto esittää U-kirjelmää tarkennettavaksi siten, että Suomi esittää olemassa olevia rakennuksia koskevien latauspiste- ja latauspistevalmiusvaatimusten säilyttämistä voimassa olevan direktiivin tasolla ([EU] 844/2018: artikla 8).

Muita huomioita rakennusten energiadirektiiveistä

55-valmiuspaketti sisältää runsaasti tiukennuksia rakennusten energiankäyttöön. Energiatehokkuusdirektiivin (EED), uusiutuvan energian direktiivin (RED III) ja EPBD:n ehdotukset koskevat suuresti myös kuntasektorin rakennuksia. Yksistään EED:n artiklan 6 sisältämä ns. pakkosaneerausvelvoite (vuosittain 3 % pinta-alasta peruskorjattava lähes nollaenergiarakennuksiksi) toisi kunnille noin 3,6 miljardin euron vuotuiset lisäinvestoinnit ilman merkittävää vähennystä kustannuksiin tai kasvihuonekaasupäästöihin.

EED:n, RED III:n ja EPBD:n muutosehdotusten yhteisvaikutuksia on syytä arvioida uudelleen ristikkäisyyksien poistamiseksi ja kustannustehokkaan energia- ja ilmastotyön varmistamiseksi. Kustannustehokkuuden korostamista puoltaa myös tavoite vähentää nopeasti riippuvuutta Venäjän tuontienergiasta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vesa Peltola
energia-asiantuntija

Jakelu Suuri valiokunta
Tiedoksi Kuntaliiton kirjaamo

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

